

TONKA.

Napsal Fr. Flos.

Jaou mnozí lidé na světě, kteří se domnívají, že drobná chudobinka jarní anebo skromná sedmikráska nestojí za to, aby se jim prostý člověk obdivoval, nerci-li aby se k nim snížil umělec. Na tak vzácnou pozornost má právo pouze růže, rudý, nadutý tulipán, nebo papírová chrysanthema. Jiní lidé znají pouze lva, slona, nebo žirafu, ale pohrdají šedivou myškou; vzpomínají na orla, pštrosa, sokola, ale neváží si ošklivého, drzého vrabčáka, posmívají se bouři ve sklenici, protože jim imponuje pouze bouře oceanu a proto pokrčí pohrdlivě rameny nad obrázkem Tonky Vostrouhalovic a pošlou noviny do kuchyně se vzkazem: "Máry, přečtete si noviny; je tam jakési povídání o špinavém cikáněti a doneste slečně do zahrady knihu od pana d' Annunzia!"

Kronikář již po několik desítek let nemůže se dosti vynadiviti krásě a nádhře chudobek a sedmikrás; nadšeně je velebí a neutrhá, neusmrtí by jedině z nich ani za živý svět. A dnes, kdy se chystá, aby vymaloval obrázek Tončin, vyhledává měkký štětec a čistě, bílé plátno.

Nikdo netuší, co všechno musí Tonka za den předčítat práce a starostí přetrpět! Protože jest jí už pět let, nemůže a nesmí lenožit. Tatík Vostrouhal je čeledínem v panském dvoře, matka krmíčkou a Vašík je evalik-darmoed. Na Matičku Boží byly mu dva roky, i uzná každý, že takový maňasek ještě mnoho nespraví. Leží tedy všechna práce a starost o vlastní domácnost na hubených, ale statečných ramínkách Tončiny.

Ale kdyby jen to bylo! Vzácny pán, pan správce již na jaře za "sobotního řízení" psísně a jasně rozkázal: "Tonka bude pát dvorské husy a na podzim dostane za to Vostrouhalka z nich dvě, které si vybere!" Kdo nepasí nikdy dvorských hus, nedovede si ani představit, jaké je to trápení. To, holenku, není jenom pát šestadvacet neposlušných, ale se paněčku, za nimi nachodí dvakrát denně na sádka, aby se vykoupa-ly, nahlídá se jich, aby nevběhly do ječmene nebo do jetele, a pak nakrásně, když už jsou na dvoře, frk!, rozběhnou se jako divé na mlát, na pošazy, nebo Kriste elej-son, do zahrádky páně správcovy na okurky. Tu pak Tonka chytne se za culík a peláší do ratejny, neboť pan správce umí zatahat, až člověk slyší andělíčky zpívat.

Tonka vstává v létě před pátou zároveň s matkou, která sotva přes sebe kytili přehodí a již běží k dojení. Tonka správi zatím domácnost, uklidí, zamete půl ratejny (druhou půli až si zamete Vaňoušková; má tam svou postel, stolek, truhlu a dřevěný kanapátko — nevidáno! — ať si tedy taky mete!), zatopí a uvaří snídání, okrop. Při snídání, k němuž se jede se celá rodina, probudí se Vašík, neboť na mladého toho muže nepůsobí nic tak dráždivé a lákavé, jako když zazvoní lžice o talíř.

Vašík prozrazuje sice různé dobré, ba výborné vlastnosti, ale při výkonu naspyčování se jest obdivuhodný. Co je na světě, ještě nikdy neodmítl pozvání a ještě nikdy budil však řečeno, že si nevybírá. Okrop je mu tak milý jako česnečka a brambory, nebo jako xyrovátková s kminem a chlebičkem. Zvláště chlebiček je Vašíkova Praha a pak lusky, třesně, brusky, okurky, jablka, třeba padavčata, brukev, mrkev, bílou řpu, má Vašík na světě nejraději a ostatní všechno k smrti ráde. Nu, Pánbůh ho požehnej, jen kdyne a přes bříska si na bosé nohy nevidí. Nosívá bundu, již říká vzácná paní správceová kimono, vzadu zapínací. Protože má Vašík jen jedno kimono, přetáhne mu je Tonka občas přes velikou ostřihanou hlavu a trochu mu je na sádkách zapere a vymáchá. Vašík zatím usedává do teplého bahna a tetuje jim své požehnané bříska.

Po snídání musí každý za svým povoláním. Na Tonku se již roz-

křikují husy ostrými hlasy, jakoby se kdosi za hymny učil na trumpetu a vyrážel krátké zvuky. Volají Tonku, aby je dovedla na sádka, kdež chtějí upravit po ránu svou toaletu. Tonka ukrojí rychle dva kusy černého chleba, posolí je a vloží je do rezného pytlíka, který si přehodí přes rameno, vyhledá pro Vašíka v koutě prut (neboť Vašík dle dávného už zvyku nevyebází na veřejnost jinak než s prutem), a uchopivši ho za buclatou ručku, vyvádí ho opatrně, ale i rázně z ratejny. Vašík nemůže přebroiti vysokého prahu, pod nímž je v sání vyšlapaný dořek, proto Tonka zatne zuby, popadne Vašíka pod rameno a přehoupne ho přes práh, při čemž se často stane, že se oba svalí, ale pak Vašík nikdy neopomene po mužsku zakřiknout: "Satlačenej!" a opráší si zavlečené kimono aspoň na bříska.

Jakmile vyjdou pasteveci na dvůr, šikuje se sbor husí. Stará husa rozkřikne se na housera: "Táto, táto!", ale houser přechlápne v čele, točí se jako jenerál, natahuje krk a odpovídá opovrživě: "Kec, hee, kec, hee." A ta mlád je samý hovor, samé "tetete, retete." Tonka je všechny zná, a jak by neznala, vzlýtl s nimi vyrostla! Šestnáct je bílých, něžných a velmi si podobných, jedna je chocholačka, jedna kulhá na pravou nožku od narození a šest je strak, mají černé skvrny na hlavách a popelavé peří na kobyčkách. Tyto znamenání husy jsou nejhorní klevetilký, štípalky a mlasky.

Když se vyhrne výprava z dvorových vrat, nežene se evalem, naopak ve stádu zavládne desorganisaace; tu čtyři rozběhnou se k nevysokému hřebínku na rozjeté vozové cestě a škabují omládlou trávu, tam zase jich pět sbírá pod stromy padavky, tu zase tři tahají se o kus vlnitého hadru, jež našly na cestě, zatím co ostatní vážně a vzorně capají v měkkém prachu, vytiskujíce do něho stejné trojúhelníkové ornamenty: Co se Tonka mezi nimi naběhá, co se jich nanapomíná a nahoní, ale kde pak, neposlouchají a stále odmlouvají! Vašík do nich sekne prutem, ale hned se potom sechová za Tončinu sukničku, protože houser netrpí takových žertů a zasypí tak zlověstně, že Vašíkovi vypadne lekutnatý prut z ruky.

Po chvilí rozstěpí se cesta ve dvě; cesta v pravo zmiří kdesi v polích, cesta v levo snižuje se rychle v mělký, ale dlouhý úvoz, na jehož úbočích stojí a šumějí vysoké topoly.

Husy zahnou již samy do úvozu, neboť větří vodu. Za úvozem, když se již cesta srovnala a rozšířila, stojí na pahorku v rozsáhlé zahradě panský dům, velká světlá budova v barokovém slohu s vízkami, arkýři, balkony, elipsovými mi okny, s přístavky a všelijakými titírkami. Před budovou je okrouhlá nádržka kamenná a v ní skála, na níž sedí půl tuetu tlustých dětí. Nejmenší z nich drží v pažích velikánského kapra jako chlebovou šišku a tomu kapru stríká do výše z otevřené huby proud vody silný jako dětská paže. V tom domě bydlí v létě majetník panství, pan vrchní stavební rada Justl.

Když husí výprava dojde až před panský dům, zastaví se všecka. Ani husy ani děti nemohou se dost vynadiviti na tu krásu, na veliký dům, na rozložitě stromy, na květiny a na vodotrysk. Tonka stojí s Vašíkem uprostřed hejny, složí ručky na prsa, nakloní hodně nízko hlavíčku k levému rameni a vydechne: "Ježíši, to je krásá!", a Vašík napodobuje věrně rozumnou sestru, snaží se, aby svou ostřihanou, těžkou hlavu tak naklonil k ramínku a opakuje projev úžasu a nadšení: "Klása a lyba!" Výprava postojí několik minut v obdivu, jen starý houser nejvíce porozumění pro krásu. Vy-leze až k železnému mlýnovému plotu a strká svůj všetečný zobák do zahrady, aby urval některou květinu, nebo snítku keře. Tato opovázlivost houserova rozněná Tonku. Rozběhne se za husákem a žene ho dolů na cestu, kde už ostatní husy posedatý, aby užily obdivu v pohodlí. "Čebeny, čebeny!", křičí Tonka a nutí husy, aby vstaly. V tom už však křičí opustěný Vašík, jakoby ho na noze bral. Tonka běží k Vašíkovi a

protože Vašík tvrdí, že nemůže s místa a že ho tuze bolí nožičky a škemrá: "Na záda, na záda," skrčí se hbitá Tonka před ním do dřepu a Vašík drápe se na sestřina záda. Pevně chytne ji kolem krku, ale prut nepustí. Tonka ztěžka vstává, když byla zakiesla hubené paže pod kořítko tlustých nožek Vašíkových. Chvilku kolísá, ale po chvíli nabude rovnováhy a jistoty. Ale běda! Po dvaceti krocích sedají husy zase Slunce propaluje a husám se nechce jít. Vašík musí se záď dolů a Tonka chytá rázně husy za křídla a nazdvihuje každou tak dlouho a tak vysoko, až husa spustí nohy a jde. Je to křížová cesta. — Sotva husy stojí, zas už jí Vašík šplhá na záda.

Pan vrchní stavební rada díval se chvíli z ložnice na tento obrázek, ale pak se opovrživě usmál, odstoupil od okna ke vkusnému stolku, na němž v otevřeném pouzdru ležela krásná špička na doutníky, ozdobená zlatem a fezbou. Je darem barona Wolopika, sekčního šéfa v ministerstvu a pan vrchní stavební rada si jí váží jako samého darce a vznešeného přítele, pana barona. Zakučuje ji dýmem drahých doutníků skoro po-božně. Pěnovka sežloutla již do zlatova, ale tím není dosud dosažen cíl; musí býti zakouřena do granátova, dospěti k barvě zralé vianě. Letošní prázdniny včeloval pan vrchní stavební rada tomuto vznešenému úkolu a doufá, že jej provede korektně. Pan vrchní stavební rada miluje všechno korektní a jest přesvědčen, že tato jeho snaha a všechno jednání bylo přínosné, že nabyt nejen vysokého postavení, krásného jmění, ale i ruky saské baronesy Elschwitz-Holschwitz von Belschitz.

Ovšem, před dvaceti lety. Pan vrchní stavební rada vzdychl a maně podíval se do zrcadla. Velice se ulekl; ne snad proto, že dosud neobarvil svůj knír, ale spatřil, že pleť jeho obličje jest dnes nápadně žlutá a že pod očima jest dnes stín hlubší. "Ach, špatné zažívání! Játra, játra!" řekl sám sobě a ušklíbl se, jakoby kousl do eitronu. Takový objev po ránu dovede otrávit náladu celého dne.

Tonka dohnala zatím hejno na sádka. Když obecní, nyní panské pastviště, prorváno je dvěma širokými příkopy, jichž břehy jsou valně sesuté, a těmi příkopy stahuje se všechna voda z mokřiny luk a polí výše položených do veliké louže, z jedné strany ehatrněm tonžil, protože byla nahoře nřm tarasem oběhaná a ze druhé vřbovým proutím a rokytím zarostlá. Na polehaném pastvišti je rozhozeno tisícé bílých a zardělých sedmikráskek jako stříbrných penízků, ale jsou také mezi nimi penízky zlaté, květy nizounké mochny, jež již žebříkovitě listy tlačí se k zemi. Husy vrazily a já-sotem do kaluže, zahýkaly jako na poplaech, zatloučky křídly o hladinu špinavé teplé vody a házely si celé hrsti bláta na krk a na hřbet.

Děti seběhly ku příkopu, kdež zanechaly nedokončenou večera vodní stavbu. Někdo jim již od věčerejška zle počenal a teď musily stavební materiál, drny, bláto a kaménky snášeti znova. Tonka stavěla s rozmyslem a netajila se svými plány, jak činí často žárli-ví projektanti, naopak poučovala bez přestání Vašíka, který sice ne-snadno chápal, ale za to důkladně pracoval. Zvláště byl odborníkem v materiálu měkkém. Uplacoval horlivě hráz a všecek tonul v roz-koši, když mu Tonka řekla, že dělá most a jez. Plechový, srezivělý hrnce, který na své životní pouť až se zamloudl, byl mlyn, střeš bývalého pekáře byl koráb, veliká loď, uplácaná místo, kolem něhož napíehali dřívky, bylo za-hradou a květy sedmikráskek byly stromy a keře. Sluněčko sedmité-né, které jsou zvědavé, co tu děti kuří, bylo chyceno, poklopeno li-stem lupohovým a povýšeno na princeznu, o níž vypravovala Tonka Vašíkovi pravdivou a úchvatnou povídku.

"Sluněčko bývalo původně bě-houčké, jako bývaly všechny prin-cezny, ale uměla mu manínka a tatínek jeho si vzal jinou paničku a zlou. Tak dostalo sluněčko zlou uacechu. Macechu nemilovala sluněčko-princeznu. Jednou je vy-lákala do lesa. Měla na sobě dlou-hý plášť, jako nosí vzácná paní do kostela a pod pláštěm měla tako-

"Jest pozoruhodno, jak Severův Silitel ledvin a jater vydatně pomáhá při obtížích jater, ledvin a měchýře. Jistě, že svými účinky daleko předčí mnohé jiné léky." — J. Kalaš, Michigan City, N. D

Proti bolestem v zádech,

kteřé v četných případech pochází od nepořádku ledvin, musíte užívatí takový prostředek, který jde přímo na kořen choroby a odstraní příčinu.

Severův Silitel ledvin a jater

jest spolehlivý a osvědčený lék, jehož účinky jsou dobře známé. Doporučuje se pro úspěšné léčení různých neduhů jater, ledvin a močového ústrojí.

Posiluje ochablé ledviny. Podněcuje játra k řádné práci. Napravuje obtíže močového ústrojí.

Dvojit velikost:

50c a \$1.00

Nespokojenost.

Závrat, bolení hlavy, pálení žáhy, zácpa, zlenivění jater, jsou některé z četných příznaků nestravnosti neb nezálivnosti. Vliv těchto obtíží činí člověka nespokojeným, avšak nespáze zpravidla brzy jsou překonány, užíváte-li po nějaký čas

Severův Životní Balsám.

Cena 75 centů.

Proč trpěti bolest?

Zdravý člověk bývá prost všelikých bolestí. Bolesti na prsou, v zádech neb v boku, stuhlost svalů a kloubů, otok, zánět, ochromení, a jiné povrchní bolesti, ať již následek revmatismu, neuralgie nebo pohmoždění, vymknutí a křeči vyžadují upotřebení místního prostředku. Pro rychlou a jistou úlevu upotřebte

Severův Gothardský olej.

Cena 50 centů.

Při nejbližší příležitosti zkuste tyto léky. Na prodej ve všech lékárnách a v mnohých obchodech a léky. Návoje a knížky, popisující léčební metodu, jsou tištěné ve vaší řeči. Při kupování léků hleďte, aby na obalu bylo jméno

W. F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

vou velikou jehlu, jako má pasák Vodička hůl!"

"Hůl," potvrdil Vašík a všechna jeho mysl uvázla u Vodičkovy hole, po níž už dávno nesmírně toužil, protože byla nahoře provrtána a dírkou byl prostrčen femínke. Představa byla podobná a proto tu jehlu viděl Vašík v duchu velmi jasně.

"Sedni si, Berunko, sedni si pod dub a spinkej," pobízela macecha bělounek princeznu. "Vypravovala Tonka a maně zahleděla se na své opílené nožky a náhle zmohla ji lítost, že nemá bílé nožky jako princezna.

Vašík šfouchl Tonku prstíkem do tváře: "Bejnta hajá."

"Berunka usnula a tu zlá macecha vytáhla jehlu a pích, pích, pích, močkrát pích! A Berunka umřela, a tekla jí krev a proto je berunka červená." Vašík omětl hrůzou. Tonka vysvobodila sluněčko a nechavši je léztí po prstě, pobízela je tenoučkým hláskem: "Leť berunko, leť, do nebička nebo do peklička!" Brouček roze-pjal rudé krovky a vznesl se do výše. "Do nebička, do nebička!", volala Tonka, tleskajíc rukama. Vašík se točil po berunce tak nemotorně, že si splel obě nožky a jak široký tak dlouhý žuchl sebou na vodní stavbu, že proud hrázi prolomil. Nerozuma Vašík se roz-břečel, ale Tonka mu domlouvala vážně, že je čas, aby pojedli, a čímž Vašík ihned ochotně souhla-sil.

Po jídle zaspívala Tonka něko-lik písní, jako: "Lístičku du-bo-vě, nepadej do vody" a pak: "Za-huěly hory, zahuěly lesy" a když přišla slova "moje mladá léta neuhla světa," táhla je Tonka tak žalostně, že Vašík, takto hlupáček, který s potluhavadnou lhostejností pomíjel na světě vše, co nebylo k jídlu, tak byl dojat kvílením Tončiny, že se svalil do rokytí a vyí jako štěně. Po zpě-ru rozpletla si Tonka copánek, namočila si důkladně vlasy a roz-pustila si je po zádičkách. Potom skočila do hnízda lupoch, narvala velikých listů a pak zrobila z nich

nádhernou stříž nejen pro sebe, ale i pro Vašíka. Dívka byla spo-jovala, sítiny byly nití a rákosí byly stuhly a dlouhé, štíhlé kopre-vy hole, po níž už dávno nesmírně toužil, protože byla nahoře provrtána a dírkou byl prostrčen femínke. Představa byla podobná a proto tu jehlu viděl Vašík v duchu velmi jasně.

"Sedni si, Berunko, sedni si pod dub a spinkej," pobízela macecha bělounek princeznu. "Vypravovala Tonka a maně zahleděla se na své opílené nožky a náhle zmohla ji lítost, že nemá bílé nožky jako princezna.

Vašík šfouchl Tonku prstíkem do tváře: "Bejnta hajá."

"Berunka usnula a tu zlá macecha vytáhla jehlu a pích, pích, pích, močkrát pích! A Berunka umřela, a tekla jí krev a proto je berunka červená." Vašík omětl hrůzou. Tonka vysvobodila sluněčko a nechavši je léztí po prstě, pobízela je tenoučkým hláskem: "Leť berunko, leť, do nebička nebo do peklička!" Brouček roze-pjal rudé krovky a vznesl se do výše. "Do nebička, do nebička!", volala Tonka, tleskajíc rukama. Vašík se točil po berunce tak nemotorně, že si splel obě nožky a jak široký tak dlouhý žuchl sebou na vodní stavbu, že proud hrázi prolomil. Nerozuma Vašík se roz-břečel, ale Tonka mu domlouvala vážně, že je čas, aby pojedli, a čímž Vašík ihned ochotně souhla-sil.

Pan vrchní stavební rada nebyl dnes právě naladěn k úkolu, který mu připravily osud a urozená jeho choť, ale nebylo vyhnoutí. De-ří Amálii jest již devatenáct let. Konec konců jednou se vdáti mu-sí a pak JUDr. svobodný pan Prin-censtein-Eisenstein, úředník v mi-nisterstvu veřejných prací, nebyl nejhorší partlí. Pan Dr. Princen-stein, jest vlastně proteže paní vrchní radové, rozené Elschwitz-Holschwitz von Belschitz a panu vrchnímu stavebnímu radovi z du-še protivný, ale vždyť si ho vezme Amálie a uc pan rada, což tuže ne-přijemnost neobyčejně zmírňuje. Ačkoliv všichni přátelé a známí o chystaném sňatku vědí, ačkoliv již nahruulo se na kopy klepů a kle-vet, ačkoliv došlo již několik ne-dokavých gratulací, přece dnes má pan Dr. Princenstein oficiálně požádati o ruku slečninu, a pan vrchní stavební rada má býti ales-pou na několik minut příjemně překvapen. Také předložil nastá-valí pan zef panu radovi dnes své pojednání o časové otázce, aby dokázal, že vede urozenosti může se honositi i duchem a že krásná

kariéra visí nad ním v dosahu ru-ky.

"Proč dnes, proč právě dnes?", zasyčel pan rada, vracaje se od zrcadla, opět znepokojen barvou svého obličje. "Je to zbytečná komedie, v ní hraji nejmenší ú-lohu. Po mém mínění se vlastně nikdo neptá. "Odříkej své tři vě-ty, nekotej, hraj důstojně a pak si zakufuj v pokoji a míru svou pénovku," rozkázal režisér a korektní pan vrchní rada pocítuje poprvé trému, nikoliv ze strachu, ale z hněvu.

Vykouřil již dva doutníky, ale bez chuti a bez požitku. Nejvíce ho zlobí zbytečné protahování ko-medie. Každý ví, že jest ženich v domě, jen pan rada nesmí toho vědět až do čtvrté hodiny odpolední, až se sjedou diváci k ohláse-ní komedie. Čím více bude pan ra-ha překvapen, tím krásnější a m-enější bude efekt.

Tonka s Vašíkem hnali husy od-poledne opět na sádka. Vašík se napapal kuemochu tak důkladně, že těžce nesl bříska a Tonka ho nausila něstí skoro po celou cestu na zádech.

Když došli děti před panský dům, aby se znova a jako vždycky obdivovaly krásu domu, zahrady a rybě, chrlil proud vody do výše, stál pan vrchní stavební rada na balkoně všecek mrzut, protože se nemohl dočkatí čtvrté hodiny. — Vznesený pán zaujal svou důstoj-ností děti tou měrou, že se Vašík svezl se zádiček Tončinych a obě děti spustivše paže podle těla, o-tvěřily ústa jako ta ryba na vodo-trysku a pozíraly zchváru na bal-kon.

Pan rada podíval se na ně přes slatý skřípec a koutky úst mu klesly v úšklebku a opovření. — Úslovně přemýšlál, jak by to řekl, aby děti odehaly. Dokud býval mlád, tuze mlád, netišil se příliš od těchto šedivých vrabčáků a tenkrát švihl také jejich peří, ale dávno již zapomněl na své mlá-dí i na svou rodnou řeč. Teď však po namáhavém přemýšlení přece si vzpomněl a rozkřikl se dolů: